

ԵՐԵՎԱՆԻ ՄԵԼՈՒՆԵՐԻ 8ԱՐԻ

ՄԵԼՈՒՆԵՐ

Յարեկան գինը 10 րուբլի է, կէս տարվանը 6 րուբլի:
Աւանդին համարները 5 կոպեկով:

Թիֆլիսում տպագրւում են միմիային խմբագրատան մէջ:

Մեր հասցեն. Тифлисъ, Редакция «Меланъ»:
Կամ Тифлисъ, Редакция «Mschak»:
Տէլեգր. № 255.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտան 10—2 ժամ
(բացի կիրակի և առաջօրեայ):

Խմբագրութիւնը ընդունում է ամեն ինչ տալով:

Յարեկան գինը 10 րուբլի է, կէս տարվանը 6 րուբլի:
Աւանդին համարները 5 կոպեկով:

ՀԻՄՆԱԳԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ԲԱՏՎԱԾ ԵՒ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԵԼՈՒՆԵՐ

ԲԱՎԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԴՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԼՐԱԴԻՐ

(32-րդ ՏԱՐԻ)

ԱՌԱՋԻՅԱՑ 1904 ԹՎԱԿԱՆԻՆ

«ՄԵԼՈՒՆԵՐ» ԿՐԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՎԻ ՆՈՅՆ ՊՐՕԳՐԱՄՈՎ ԵՒ ՆՈՅՆ ՈՒՂՈՒԹԵԱՄԻ

ամեն օր, բացի առաջին յաջորդող օրերից:

ԲԱժԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒՄ. «ՄԵԼՈՒՆԵՐ» տարեկան գինը 10 րուբլի է, տասն և մէկ ամսվանը նոյնպէս 10 ր., տասն ամսվանը՝ 9 ր., ինն և ութ ամսվանը՝ 8 ր., եօթ և վեց ամսվանը՝ 6 ր., հինգ ամսվանը՝ 5 ր., չորս ամսվանը՝ 4 ր., երեք ամսվանը՝ 3 ր., երկու ամսվանը՝ 2 ր. և մի ամսվանը՝ 1 րուբլի:

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԱՆ ԲԱժԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Ամերիկայի բաժանորդները պէտք է վճարեն տարեկան 6 դոլլար, Եւրոպայի բաժանորդները՝ 30 ֆրանկ, Պարսկաստանի բաժանորդները՝ 10 րուբլի:

«ՄԵԼՈՒՆԵՐ» գրվել կարելի է ԽՐԱՏԱՐԱՏԱՆԸ (Բաղրանայա և Բարոնակայա փողոցների անկիւն),

Կայտընթան ուրիշ քաղաքներից «ՄԵԼՈՒՆԵՐ» գրվելու համար և առևտրային նամակներ և ծրարներ ուղարկելիս, պէտք է դիմել հետևեալ հասցեով. ТИФЛИСЪ, Редакция «МШАКЪ», իսկ արտասահմանից՝ ТИФЛИС, Rédaction du journal «MSCHAK».

Յայտարարութիւնները ընդունվում են բոլոր լեզուներով:

ԱՊԱՌԻՅ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԶԷ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ

ԲԱՎԱՔԱԿԱՆ ԴՐԱԿԱՆԱԿԱՆ

Կառավարական կարգադրութիւն. Մեր բաժանորդներին. «ՄԵԼՈՒՆԵՐ» առաջիկայում.— Ներքին ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Թաթարներ և ժողովուրդը: Կենտրոն և գրականութիւնից. Մասնատարութիւն. Յիշատակութիւններ միտքային փնտիւղարկութիւնից. Ներքին լուրեր.— ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԱՆ ԴՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Արտաքին լուրեր.— ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆԵՐ. ԱՊՐԱՊՈՐԹԻՒՆՆԵՐ.

ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Въ виду вреднаго направления издаваемой въ Тифлисѣ, подъ редакціею коллежскаго совѣтника Калантара, газеты «Мшакъ», Исправляющій обязанности Главноначальствующаго гражданскою частью на Кавказѣ, на основаніи п. 7 ВЫСОЧАЙШЕ утв. 28 апрѣля 1898 г. Положенія Комитета Министровъ, призналъ нужнымъ приостановить изданіе этой газеты на двѣ мѣсяца.

Ի նկատի ունենալով կոլլեժսկի սովետիկի Գլխաւոր Կառավարական Կառավարութեան խմբագրութեան կողմէն «Մշակ» լրագրի փոխարինումը և իր անարդարութիւնը, որ «Մշակ» հրատարակութեան վերաբերող միտքային փնտիւղարկութիւնները և կանոնաւոր կերպով կարելի լինի հասցնել բաժանորդներին:

«ՄԵԼՈՒՆԵՐ» ԱՌԱՋԻՅԱՑՈՒՄ

«ՄԵԼՈՒՆԵՐ» առաջիկայ 1904 թվականին կը հրատարակէր նախկին ծրագրով, հաւատարմով մնալով իր լաւագոյն աւանդութիւններին, սերմանելով առողջ կուլտուրական գործընթացն սերմերը մեր երկրի ազգայնականութեան խաւերում, բարեգործ համարաշխարհիւն և փոխադարձ գործակցութիւն ազգերի մէջ, պաշտպանելով ազգիւն և արդարաւոր գործունէութեան ակցունքները:

Մեր բաժանող հաստարակութեան լաւագոյն մասը սկսել է հասկանալ լուրջ կուլտուրական գործի կարեւորութիւնը և անհրաժեշտութիւնը և լուրջ հրապարակական օրգանի նշանակութիւնը: Նա պէտք է աջակցէ մեզ ընկելու և ուսումնասիրելու մեր կուլտուրական հարցերը, որպէս զի կարելի չէ չափի լինեն մեր առաջադիմութեան սխալները և հարթութիւնը ինչն էլ անհոգաբար գործընթացն ուղիները:

Մենք առիթ կունենանք զեռ շատ անգամ խօսելու մեր ընթացիկ հերթական խնդիրների մասին և դարձեալ ու դարձեալ պարզելու այն սկզբունքները, որոնք երեք տասնեակ տարիների ընթացքում հնչում են մեր ընթերցողների ականջներին իբրև լուսաւոր մարդկութեան և եւրոպական կուլտուրայի արձագանքներ: «Մշակ» նոր բաժանորդագրութիւնը

բացելուց յետոյ մենք ստացանք մի շարք նամակներ, որով խնդրում են ուղարկել լրագիր ձրի կերպով: Մեզ զիմուղները գրադարաններ են, դպրոցներ, գիւղական հասարակութիւններ և ընթերցողների խմբեր:

Խմբագրութիւնը մի սահմանափակ թիւ ուղարկում է մի քանի գրադարանների և բարեգործական հիմնարկութիւնների ձրի կերպով: Բայց նա չէ կարող բաւարարութիւն տալ բոլոր խնդրողներին, մասնաւորապէս և անհանգ: Խմբագրութիւնը միայն արտօնութիւն կարող է ընծայել բաժանորդագին հաստացման վերաբերութեամբ, սահմանելով մասնավորապէս արդէ Ժամանակամիջոցներում:

Ներկայ 1903 թվականին եղան անձինք, որոնք իրանց կողմից նախընտրել լրագրի համարները այս կամ այն հիմնարկութեանը: Մենք հաշիւ տուինք այդ մասին լրագրի մէջ, որպէս զի ոչ մի թիւրիմացութիւն և տարակուսանք տեղի չունենան:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՏՐՈՆԸ ԵՒ ԺՈՂՈՎՈՐԻՐԸ

Հայոց դրամատիկական ընկերութեան անդամները ընդհանուր ժողովում վարչութեան անգամ պ. Այ. Խատիսեան, մի հետաքրքիր դիւլցումն արեց, որ անկարելի է լուսնեամբ անցնել:

Դիմում էր այն հարցը, թէ ինչ միջոցներով պէտք է ծածկել ընկերութեան գեֆիցիտը: Ժողովականներից շատերը և վարչութեան անդամ պ. Տիգրան Օսկանյանի հետ առաջարկում էին զիմել արժանաւորների սխաւերին, այն է աշխատել, որ Թիֆլիսի հայ հասարակութիւն ունենա, բարձրագոյն կուլտուրայի օթեակները արժանաւորներով վերցնէ: Այդ դէպքում, ստույգ էին առաջարկողները, Թաթարների մոտեք կարող է ծածկել ծախսերը, որովհետեւ Թաթարների եկամուտը զիւսուրաւորէ գոյնում է օթեակներից, մինչդեռ օթեակները շարունակ դառնալի են լինում:

Այդ առաջարկութեան դէմ խօսեց պ. Խատիսեան, յայտնելով, որ փորձը ցայտ առաջ, թէ միակ իրական միջոցը պահպանելու Թաթարներ, ամբար հիմքի վրա դնելու, ժողովուրդի աջակցութիւն է: Ինչ օգուտ, ասաց պարոնը, եթէ բարձրագոյն կուլտուրայի կը վերցնէ նոյն իսկ բոլոր օթեակները, բայց չի յաւանք Թաթարն և դժբախտական խումբը տարագրւում կը լինի խաղաղ դատարկ օթեակների աստի: Հայ բարձրագոյն չէ պայիս հայոց Թաթարն, հետեւաբար և ոչ մի պէտք չը կայ դիմելու նրա աջակցութեան, մինչդեռ լայն բանալով ժողովուրդի առջ Թաթարնի գոյնը, կարելի է երկու նպատակի հասնել և նիւթական մտքը ապահովել և բարձրացնել, որ պէտք է լինի Թաթարնի գլխաւոր նպատակը:

Մենք շատ ուրախ ենք, որ պ. Խատիսեան եկել է այդ եզրակացութեան միտմեայ փորձից յետոյ: Մեր երկաւորաբար բարեկամը, որ լայն յիշում ենք, ասով այլ կարծիքի էր: Նա նշանակութիւն էր ապիս բարձրագոյն մասնակցութեան և աջակցութեան Թաթարնի կան գործում, այն ինչ «Մշակ» հենց օկզրից պնդում էր, որ յայտ պէտք է զինել ժողովուրդի վրա և աշխատել, որ ժողովուրդը ինքն աջակցէ, նպատակ Թաթարնական գործի աջակցութիւն և ոչ թէ նա պահպանվէ արուեստական միջոցներով: Միւս կողմից պէտք է Թաթարնական գործը այնպէս գնել, ասեղծելով լաւ րէպրատու, որ նոյն իսկ հայ բարձրագոյն կուլտուրայի յաճախէ հայոց Թաթարն ոչ թէ տարեկան նրանից, որ բաժանորդագրութեան ունի, բաժանորդագրութիւն, որ նա վերցրել է խմբի համար, այլ պահանջ զգալ Թաթարնը յաճախել: Յամենայն դէպ, ասանձին կարեւորութիւն աւել բարձրագոյն աջակցու:

Թեան և յոյս դնել նրա վրա, անօգուտ է և անապահ: Արդէն, ինչպէս հաւատարմացրեց պ. Խատիսեան, ժողովուրդը զգացել է Թաթարնի պահանջը և առիթ կայ յաւաքու, թէ ներկայ Թաթարնական շրջանում հայոց Թաթարն կը կարողանայ, ասանց բարձրագոյն աջակցութեան, ապահովել իր յարաւարութիւնը:

Այս առաջին օրինակը չէ, որ ժողովուրդը կը թելու և դատարարական ասանման մի հաստատութիւն կենտեանի է յայտարարվում միայն այն ժամանակ, երբ նրա պահպանութեան համար ձեռք չեն տանվում արհեստական միջոցներ և մենք շատ ուրախ ենք, կրկնում ենք, որ դրամատիկական ընկերութեան վարչութեան անդամներից միւր, որի ձեռքում է կենտեանացած ընկերութեան ֆինանսական մասը, եկել է այդ եզրակացութիւն իր օգտական փորձառութեամբ:

Հ. Ա.

ԿԵԱՆՔԻՑ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԻՑ

Հառապամանի նոր պիէսը իր ցնցող ազատարարութեամբ, իր բնական արժանաւարութեան շնորհիւ ու լեկտիֆ պատկերներով աւելի բարձր է, քան թէ Զուգերմանի «Der Sturmeselle Sokrates» *):

ԸՕ դա Բերնդա—այդպէս է անուանել հեղինակը ի նոր գրութեանը, որի հիմքը դաս իրականութիւնն է, սեռական յարաբերութիւններ, սիրային զգացմունքի շարքը պը—տեղովող կենտեան հարցերը:

Դրամայի հերոսը մի գեղղկուհի է՝ Բոլա Բերնդա, որը մեծացել է առանց մայրական խնամքի, առանց հոգաբար դատարարականութեան: Բնութիւնը պարզեղ է նրան հմայիչ գեղեցկութիւն, կանացի արտակարգ գրաւչութիւն: Սակայն ընդհանրապէս այդ տառա ասորը բարիքի փոխարէն չարիք է դառնում, երկուն—կութեան փոխարէն միայն անհանգստութիւն և անխորտութիւն է պատճառում: Մերը—մարդկային այդ կրակոտ զգացմունքն է լինում դրա շարժառիթն ու աղբիւրը:

Սիրում է. Բոլային սիրում է նոյն գիւղում ապրող մի գինւորական լեյտենանտ Սլամբ: Նա հասակաւոր մարդ է, սեւի կին, բայց արդէն տառնարկու տարի այդ հեղ ու բարի կինը հիւանդ է, անդից շարժվել չէ կարողանում: Սլամբ պատրաստ է թողնել իր կնոյը, զոհել ամեն ինչ և ամուսնանալ Բոլայի հետ: Այդպէս է թելագրում նրան օրոյս ուժեղ զգացմունքը, բայց Բոլան չէ համաձայնում, թէն ինքն էլ փոխադարձ սէր է ասում: զէպի լեյտենանտը: Նա գիշեր-ցերեկ ասանվում է, ներքին հիւսի է մղում իր զգացմունքի դէմ, իսկ միւս կողմից աշխատում է դիմադրել Սլամբի պահանջներին: Առանց պատճառի չէ նրա այդպիսի վարմունքը:

Բոլայի ծերունի հայրը վաղուց արդէն մասագիր է ամուսնացնել իր աղջկան: Առաջում ասումով մի երիտասարդի հետ: Այն է ծածկում իր այդ մտադրութիւնը. բացարձակ արտայայտում է ամեն տեղ, ամենքի մօտ.— Նշանված է. Բոլան նշանված է Աւստրալի հետ, այդպէս են հաւատացած ծանօթ-բարեկամները: Սակայն Բոլան բարոյական չէ սիրում աղեղ, թուլակամ ու կրօնաւոր թիթիվաճառարն Աւգուստին: Զէ սիրում, բայց հաստատականութիւն ու համարձակութիւն չէ չունի, որ կըստուկ կերպով մերժէ:

Այդպէս անցնում է ժամանակը: Սիրոյ ըզգացմունքը յաղթանակում է Բոլան կամայկամաց անձնատուր է լինում Սլամբին Սիրային խառնկցութիւններ, կրակոտ համայններ—այդ բոլորը օղորակաւ երկոյթ են դառնում: Սլամբ և Բոլայի համար, Եւ երկոյթը զապանիք չէ մնում: Մի գեղեցիկ օր Եւրոպայի անհոյսով մեքենավորը տեսնում է սիրահար զոյգին համարակցիւն և վճռում է օգտվել հանգամանքից, հաճոյքներ քաղել Բոլայի գեղեցկութիւնից:

*) Տե՛ս «Մշակ» № 250:

2—3

